

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

KATARZYNA SUGIER
kaciasugier@student.kul.lublin.pl
ORCID: 0000-0001-9256-2200

Spółka partnerska jako forma wykonywania zawodu przez radcę prawnego

A Limited Liability Partnership as a Form of Working as a Legal Advisor

WPROWADZENIE

Zawód radcy prawnego jest zawodem zaufania publicznego, uregulowanym w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych¹. Wykonywanie zawodu radcy prawnego to przede wszystkim świadczenie pomocy prawnej, które polega na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych oraz opracowywaniu projektów aktów prawnych. Świadczenie pomocy prawnej to także występowanie przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy, włącznie z występowaniem przed Sądem Najwyższym, Trybunałem Konstytucyjnym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. Brak jest jakichkolwiek ograniczeń co do podmiotów, na których rzecz radca prawny może świadczyć pomoc prawną.

Przy rozważaniu problemu statusu radcy prawnego wykonującego zawód w formie spółki partnerskiej należy brać pod uwagę również fakt, że radca prawny jest poddany w takiej sytuacji przepisom zarówno ustawy o radcach prawnych, jak i kodeksu spółek handlowych². Wzajemne relacje tych przepisów mogą rozdzielić problemy, lecz istota zagadnienia pozostaje niezmienna, ponieważ nie można przy ich stosowaniu ograniczać samodzielności i niezależności radcy prawnego.

¹ Dz.U. 2020, poz. 1526.

² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. 2020, poz. 1526), dalej: k.s.h.

FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNE WYKONYWANIA ZAWODU RADCY PRAWNEGO

Z treści art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych wynika, że radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce:

- 1) cywilnej lub jawnej, w której współnikami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1874 oraz z 2019 r. poz. 730),
- 2) partnerskiej, w której partnerami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, w której komplementariuszami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Jedną z form prowadzenia działalności gospodarczej przez radcę prawnego jest zatem spółka partnerska. W myśl art. 86 § 1 k.s.h. spółka partnerska to spółka osobowa, utworzona przez współników (partnerów) w celu wykonywania wolnego zawodu, prowadząca przedsiębiorstwo pod własną firmą. Partnerami mogą być tylko osoby fizyczne, które posiadają uprawnienia do wykonywania wolnego zawodu. Katalog wolnych zawodów, które mogą być wykonywane w formie spółki partnerskiej, został zawarty w art. 88 k.s.h., a jednym z wymienionych w tym przepisie zawodów prawniczych jest radca prawny.

Powyższy przepis jedynie wymienia, które zawody zaliczane są do wolnych zawodów. Co istotne, ustawodawca operuje pojęciem „wolny zawód” w wielu aktach prawnych³, mimo że w żadnej z tych regulacji nie zdefiniował tego pojęcia.

J. Jacyszyn wskazuje na cechy wolnego zawodu, zaliczając do nich: kwalifikowane, szczególne wykształcenie; specyficzne zasady wykonywania zawodu; niezależność zawodową; etos i misję wykonywania zawodu; sposób i stan zor-

³ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza denty (Dz.U. 2020, poz. 514 ze zm.); ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. 2020, poz. 562 ze zm.); ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz.U. 2019, poz. 1861 ze zm.); ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz.U. 2020, poz. 130).

ganizowania; etykę zawodową; odmienny od typowej zapłaty charakter wynagrodzenia; tajemnicę zawodową; szczególną odpowiedzialność karną, cywilną, porządkową, korporacyjną⁴.

Wolny zawód zdefiniowała również K. Wojtczak, wskazując, że jest to osobiste i samodzielne wykonywanie wewnętrznie spójnego zespołu czynności o charakterze intelektualnym, wymagających wysokich kwalifikacji, systematycznie, w zamian za honorarium bezinteresownie ustalone, służące zapewnieniu świadczeń lub usług klientom oraz ochronie istotnych wartości interesu ogólnego, zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi, zasadami etycznymi i deontologicznymi⁵.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 października 1999 r. wyjaśnił, że „w odniesieniu do tzw. wolnych zawodów treścią wolności wykonywania zawodu jest stworzenie sytuacji prawnej, w której: po pierwsze, każdy mieć będzie swobodny dostęp do wykonywania zawodu, warunkowany tylko talentami i kwalifikacjami; po drugie, mieć będzie następnie rzeczywistą możliwość wykonywania swojego zawodu oraz – po trzecie, nie będzie przy wykonywaniu zawodu poddany rygorom podporządkowania, które charakteryzują świadczenie pracy”⁶.

Analizując pojęcie wolnego zawodu, stwierdzić należy, że charakteryzują go następujące cechy: wykonywanie zawodu osobiście, na podstawie specjalnych kwalifikacji, w sposób odpowiedzialny, niezależnie, w interesie publicznym i w interesie klienta. Odnosząc te cechy do zawodu radcy prawnego, zauważyć trzeba, że świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na rzecz których jest ona wykonywana. Osoba wykonująca ten zawód musi posiadać określone w ustawie o radcach prawnych kwalifikacje. Radca prawny zobowiązany jest wykonywać zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego. Jest on obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej. Radcowie prawni zorganizowani są na zasadach samorządu zawodowego. Ponadto radca prawny jest niezależny, korzysta z wolności słowa i pisma. Zastrzeżenia budzi jedynie niezależność i samodzielność zawodowa radcy prawnego w sytuacji, gdy wykonuje on zawód na podstawie stosunku pracy⁷. Natomiast w przypadku wykonywania zawodu

⁴ J. Jacyszyn, *Spółka partnerska według przepisów ustawy Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Bielsko-Biała 2000, s. 77–80.

⁵ K. Wojtczak, *Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego*, Poznań 1999, s. 112.

⁶ Wyrok TK z dnia 19 października 1999 r., SK 4/99, OTK 1999, nr 6, poz. 119.

⁷ Podstawową cechą stosunku pracy jest podporządkowanie i właśnie z tego powodu należy wykluczyć tę grupę radców prawnych z zakwalifikowania do wolnych zawodów. Będąc zatrudnionym w ramach stosunku pracy, radca prawny nie jest pozbawiony możliwości bycia partnerem

w formie spółki partnerskiej wymóg ten jest spełniony i nie ma w tym zakresie wątpliwości.

Słuszny jest pogląd A. Kidyby, który podaje, że ze względu na brak wielu cech wspólnych, łączących wymienione w art. 88 § 1 k.s.h. zawody, określenie wolnych zawodów w kodeksie spółek handlowych jest w pewnym stopniu nadużyciem⁸. Ustawodawca, wprowadzając do kodeksu spółek handlowych spółkę partnerską, która adresowana jest do ściśle określonej kategorii osób, zastosował pojęcie wolnych zawodów, ale nie zdefiniował tego pojęcia. Z powyższego wynika, że wskazanie szerszego kręgu osób, które mogłyby być partnerami w spółce partnerskiej, umożliwiłoby wykonywanie zawodu w tej formie innym osobom świadczącym usługi profesjonalne. Jednocześnie pozwoliłoby to na uniknięcie posługiwania się niezdefiniowanym normatywnie terminem wolnego zawodu.

W ramach spółki partnerskiej może być wykonywany więcej niż jeden wolny zawód, chyba że z ustawy szczególnej wynika inaczej. Partnerami, obok radców prawnych, mogą być adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni, wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej⁹.

Partnerem w spółce partnerskiej może być wyłącznie osoba fizyczna. W charakterze współnika w spółce partnerskiej nie mogą uczestniczyć osoby prawne albo inne spółki osobowe, w tym takie, które prowadzą działalność zaliczoną do wolnych zawodów¹⁰. Partnerem nie może być również spółka cywilna¹¹. Ograniczona została swoboda wykonywania zawodu radcy prawnego w zakresie form organizacyjno-prawnych, ponieważ ustawodawca wyłączył możliwość jego wykonywania w formie spółek kapitałowych.

NABYWANIE UPRAWNIEŃ DO WYKONYWANIA ZAWODU RADCY PRAWNEGO

Uprawnienia do wykonywania wolnego zawodu radcy prawnego należy szukać w ustawie o radcach prawnych. Z treści art. 23 tej ustawy wynika bowiem, że prawo wykonywania zawodu radcy prawnego powstaje dopiero z momentem

w spółce partnerskiej. W takiej sytuacji radca prawny jednocześnie może być reprezentantem wolnego zawodu i być pozbawionym takiego statusu. Zob. A. Kidyba, *Radca prawny: zawód wolny, regulowany czy przedsiębiorca?*, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” 2014, nr 1, s. 15–17.

⁸ *Ibidem*, s. 14.

⁹ Ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2020, poz. 823).

¹⁰ A. Witosz, [w:] J. Strzępka, W. Popiołek, A. Witosz, E. Zielińska, *Kodeks spółek handlowych z orzecznictwem. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 137.

¹¹ S. Sołtysiński, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do artykułów 1–150*, Warszawa 2008, s. 438.

łącnego spełnienia dwóch przesłanek: dokonania wpisu na listę radców prawnych oraz złożenia ślubowania. Samo złożenie egzaminu radcowskiego oraz prawomocna uchwała rady izby o wpisaniu na listę radców prawnych nie uprawniają jeszcze do wykonywania zawodu radcy prawnego¹². Jedynie osoba wpisana na listę radców prawnych, która złożyła ślubowanie wobec dziekana właściwej rady okręgowej izby radców prawnych, posiada uprawnienie do wykonywania zawodu radcy prawnego, a zatem może uczestniczyć w spółce partnerskiej w charakterze wspólnika.

Kandydaci na radców prawnych muszą odbyć aplikację radcowską oraz złożyć egzamin radcowski, a także dawać „rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu”. Profesorowie, doktorzy habilitowani nauk prawnych oraz osoby, które pełniły funkcję sędziego, prokuratora lub notariusza przez co najmniej trzy lata, również mogą starać się o wpis na listę radców prawnych. Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o radcach prawnych tych osób nie dotyczy wymóg odbycia aplikacji i złożenia egzaminu radcowskiego. Zauważyć należy, że powyższe uprawnienie ma zastosowanie także do osób, które zajmowały stanowisko asesora sądowego przez okres co najmniej dwóch lat albo zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po dniu 1 stycznia 1991 r. lub zdały egzamin notarialny po dniu 22 kwietnia 1991 r. oraz w okresie pięciu lat zajmowały przez co najmniej trzy lata wskazane w ustawie stanowisko.

Wymogu posiadania uprawnienia do wykonywania zawodu radcy prawnego nie spełniają osoby legitymujące się wyższym wykształceniem prawniczym, wpisane na listę adwokatów oraz aplikanci adwokaccy i radcowscy, w tym aplikanci po zdanym egzaminie adwokackim bądź radcowskim, a także osoby wpisane na listę adwokatów bądź radców prawnych, które nie złożyły jeszcze ślubowania¹³.

Zaznaczyć należy, że wspólnikiem w spółce partnerskiej nie może być aplikant radcowski. E.J. Krześniak uzasadnia to tym, że aplikant jest osobą podlegającą procesowi szkolenia, a zatem nie posiada jeszcze wymaganej wiedzy i umiejętności do samodzielnego świadczenia pomocy prawnej. Aplikant bowiem odbywa aplikację pod kierunkiem patrona, którego zadaniem jest przygotowanie go do zawodu¹⁴.

Skomplikowanie wyglądałyby stosunki w spółce partnerskiej, w której aplikant jest partnerem, a jego patron lub inny radca prawny jedynie pracownikiem. Przy takim układzie relacji w spółce aplikant-partner odpowiadałby za szkody powstałe z winy swojego patrona-pracownika lub współpracownika spółki zgodnie z treścią art. 95 § 1 k.s.h. W takiej sytuacji mogłoby dojść do faktycznego odwrócenia ról aplikanta i radcy prawnego, zatem ustawodawca słusznie zrobił,

¹² Z. Klatka, *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 1999, s. 193.

¹³ E.J. Krześniak, *Spółka partnerska ze szczególnym uwzględnieniem spółek adwokatów i radców prawnych*, Kraków 2002, s. 113.

¹⁴ *Ibidem*, s. 115.

nie dopuszczając do tego¹⁵. Taka sytuacja mogłaby doprowadzić do naruszenia interesów klientów spółki oraz zakłócenia trybu szkolenia aplikanta.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA ZOBOWIĄZANIA W SPÓŁCE PARTNERSKIEJ

Kolejna kwestia dotyczy odpowiedzialności, ponoszonej zarówno przez spółkę, jak i przez partnerów. Zakres odpowiedzialności radcy prawnego należy analizować z uwzględnieniem art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki zawodowej. Uregulowanie to wzmacnia prawa klientów.

Cechą charakterystyczną spółki partnerskiej jest podział na zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem przez partnera wolnego zawodu, w tym zobowiązania zaciągnięte przez osoby podlegające kierownictwu partnera oraz zobowiązania zaciągnięte w związku z wykonywaniem wolnego zawodu przez innych partnerów i osoby im podlegające¹⁶. Istnieją również zobowiązania, których nie można zaliczyć do wymienionych grup, które powstały w związku z zwykłym funkcjonowaniem spółki¹⁷.

W myśl art. 95 k.s.h. wyłączona jest odpowiedzialność partnera za zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem przez pozostałych partnerów wolnego zawodu w spółce, jak również za zobowiązania spółki będące następstwem działań lub zaniechań osób zatrudnionych przez spółkę na podstawie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego, które podlegały kierownictwu innego partnera przy świadczeniu usług związanych z przedmiotem działalności spółki. Przepis ten ma zastosowanie jedynie do jednej kategorii zobowiązań, które wynikają z wykonywania wolnego zawodu. Są to zobowiązania specyficzne, ich źródłem są bowiem działania i zaniechania poszczególnych partnerów albo osób podległych ich kierownictwu w ramach profesjonalnej działalności wykonywanej w spółce. W doktrynie są one określane jako „błędy w sztuce”¹⁸, ponieważ dotyczy to takich przypadków, w których partner albo osoba podległa jego kierownictwu, wykonując w spółce czynności zawodowe, naruszył obowiązujące w tym zakresie standardy. Właśnie z uwagi na to, że przyczyną tej odpowiedzialności są działania lub zaniechania danego partnera, wyłączona została w tym zakresie

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ W. Pyziół, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Frąckowiak, Warszawa 2008, s. 141; E.J. Krześniak, *Spółka partnerska adwokatów (radców prawnych) – wybrane zagadnienia*, „Palestra” 2003, nr 1–2, s. 20.

¹⁷ A. Kidyba, *Nowy typ spółki – spółka partnerska*, „Edukacja Prawnicza” 2002, nr 2, s. 5–6.

¹⁸ M. Asłanowicz, *Spółka partnerska*, Warszawa 2004, s. 87 i n.; A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. 1, Warszawa 2017, s. 442; T. Siemiątkowski, R. Potrzezecz, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzezecz, t. 1, Warszawa 2011, s. 450.

osobista odpowiedzialność pozostałych partnerów. Za takie zobowiązania odpowiada wyłącznie spółka oraz solidarnie z nią ten partner, w związku z działalnością którego doszło do ich powstania. Przypisanie odpowiedzialności osobistej partnerowi za zobowiązania spółki będące następstwem zachowania innych osób wymaga łącznego spełnienia trzech przesłanek: 1) zatrudnienia przez spółkę osób, za które odpowiada partner; 2) pozostawania tych osób pod kierownictwem partnera; 3) istnienia związku pomiędzy kierownictwem partnera a świadczeniem usług objętych przedmiotem działalności spółki.

W sytuacji gdy spółka zatrudnia osoby wykonujące wolne zawody, ważną kwestią jest ustalenie, czy pracownik posiadający uprawnienia do wykonywania wolnego zawodu pozostaje pod nadzorem jednego z partnerów spółki czy też sprawę prowadzi samodzielnie. Pozostający pod nadzorem pracownik posiadający uprawnienia do wykonywania wolnego zawodu nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu, a odpowiedzialność taką ponosi spółka oraz partner, pod którego kierownictwem pozostawał pracownik. Jednak w sytuacji, gdy pracownik uprawniony do wykonywania wolnego zawodu działa samodzielnie, odpowiedzialność ponosi spółka i wszyscy partnerzy¹⁹.

Przypisanie odpowiedzialności za zobowiązania powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu przez partnera tylko temu partnerowi i spółce z wyłączeniem osobistej odpowiedzialności pozostałych partnerów jest istotnym wyłomem w zasadzie solidarnej odpowiedzialności wspólników jawnych. Jednocześnie, biorąc pod uwagę przedmiot działalności spółki partnerskiej, którym jest wyłącznie wykonywanie wolnego zawodu przez partnerów, uzasadniony jest wniosek, że wśród zobowiązań spółki dominują zobowiązania powstałe w związku z ich wykonywaniem²⁰.

Za zobowiązania inne niż związane z wykonywaniem wolnego zawodu w spółce partnerzy ponoszą odpowiedzialność tak, jak wspólnicy spółki jawnej. Przez zobowiązania spółki należy rozumieć wszelkie zobowiązania zaciągnięte w związku z funkcjonowaniem spółki. Są to zobowiązania, których źródłem jest czynność prawna dokonana przez spółkę, która powoduje powstanie więzi obligacyjnej pomiędzy spółką a wierzycielem albo zdarzenie prawne, z którym związana jest odpowiedzialność spółki. Mieszczą się tu przede wszystkim zobowiązania zaciągnięte przez spółkę jako przedsiębiorcę uczestniczącego w obrocie gospodarczym, na podstawie umów, w innym celu niż wykonywanie wolnego zawodu przez partnerów. Do tej grupy zaliczane są także zobowiązania *ex delicto*²¹.

Odpowiedzialność partnera jako wspólnika spółki jawnej ma charakter solidarny. Jest to solidarność dłużników, która polega na tym, że wspólnicy i spółka

¹⁹ M. Asłanowicz, *op. cit.*, s. 133.

²⁰ U. Promińska, [w:] *Spółka partnerska*, red. A. Kidyba, Warszawa 2013, s. 174.

²¹ *Ibidem*.

są zobowiązani w ten sposób, iż wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich z nich łącznie, od kilku z nich albo od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani aż do całkowitego zaspokojenia wierzyciela. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2013 r. stwierdzono, że wspólnik, który spełnił świadczenie na rzecz wierzyciela spółki, może żądać od innego wspólnika zwrotu odpowiedniej części tego świadczenia wraz z kosztami procesu wytoczonego przeciwko niemu, chyba że pozwany wspólnik skutecznie podniesie zarzut wadliwego prowadzenia procesu przez wspólnika pozwanego przez wierzyciela²². Powyższa uchwała dotyczy spółki jawnej, ale pozostaje aktualna również na gruncie spółki partnerskiej w zakresie zobowiązań niezwiązanych z wykonywaniem wolnego zawodu.

Z kolei odpowiedzialność subsydiarna względem spółki oznacza, że wierzyciel spółki może prowadzić egzekucję z majątku osobistego wspólnika dopiero wtedy, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji jako przesłanka skierowania jej do majątków osobistych wspólników nie oznacza konieczności jej wszczęcia. Wystarczy wykazanie, że wartość majątku spółki jest niewystarczająca do zaspokojenia wierzyciela²³. Jednocześnie dla obciążenia partnera i spółki odpowiedzialnością za zobowiązania powstałe w związku z wykonywaniem przez partnera wolnego zawodu nie ma znaczenia ich źródło²⁴. Subsydiarny charakter odpowiedzialności wspólników stanowi ochronę ich interesów. Dopóki wierzytelności mogą być zaspokojone z majątku spółki, wspólnikom nie grozi skierowanie egzekucji do ich majątków osobistych. Bez wątplenia łagodzi to reżim osobistej i nieograniczonej odpowiedzialności wszystkich wspólników za zobowiązania spółki obowiązujący w spółce jawnej²⁵.

Dokonując analizy podmiotów odpowiedzialnych za zobowiązania spółki, należy również wskazać, że ich krąg nie musi kończyć się na spółce i partnerach. Zakres ten zostaje rozszerzony w spółce partnerskiej posiadającej zarząd. W takim przypadku znajduje zastosowanie art. 299 k.s.h., zgodnie z którym jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Zakres zobowiązań, za które odpowiedzialność ponoszą członkowie zarządu, jest tożsamy z zakresem zobowiązań spółki. W związku z tym członkowie zarządu ponoszą w szczególności odpowiedzialność za zobowiązania związane z wykonywaniem przez partnerów wolnego zawodu w spółce, niezależnie od tego, który z partnerów doprowadził do jego

²² Uchwała SN z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 108/12, OSNC 2013, nr 9, poz. 107.

²³ S. Sołtysiński, *op. cit.*, s. 428.

²⁴ U. Promińska, [w:] *Spółka...*, s. 141.

²⁵ Eadem, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 2A: *Prawo spółek handlowych*, red. S. Włodyka, Warszawa 2007, s. 604–605.

powstania. Ponadto odpowiedzialność członka zarządu za wszelkie zobowiązania jest aktualna wtedy, gdy łączy on mandat członka zarządu i partnera. W takiej sytuacji nie ma podstaw do wyłączenia odpowiedzialności członka zarządu – partnera z powołaniem się na art. 95 § 1 k.s.h. Wówczas dochodzi do rozszerzenia odpowiedzialności członka zarządu – partnera za zobowiązania związane z wykonywaniem wolnego zawodu przez innych partnerów, za które to zobowiązania partner nie ponosiłby odpowiedzialności, gdyby nie był członkiem zarządu²⁶.

W celu uniknięcia niekorzystnego dla partnerów zmniejszenia majątku spółki i obniżenia wartości udziałów kapitałowych w spółce możliwe jest również takie ukształtowanie stosunków majątkowych, aby wartość majątku nie była zbyt duża. Wkłady wnoszone do spółki mogą mieć zarówno charakter pieniężny, jak i niepieniężny, a partnerzy mogą wnosić tytułem wkładu świadczenie usług lub pracy. Możliwe jest także prowadzenie spółki w oparciu o składniki majątkowe, które nie będą jej własnością, a z których spółka będzie korzystać na podstawie innych tytułów prawnych²⁷.

Biorąc pod uwagę specyfikę zawodu radcy prawnego, należy mieć na uwadze, że spółka może korzystać też z pomocy eksperta zewnętrznego, niebędącego partnerem. Rola takiej osoby może polegać na sporządzeniu opinii. Odpowiedzialność za działania eksperta spoza spółki ponosi spółka partnerska, na rzecz której ekspert działał oraz wszyscy partnerzy na zasadach obowiązujących w spółce jawnej, ponieważ nie będzie miał zastosowania art. 95 § 1 k.s.h. Z odmienną sytuacją mamy do czynienia, gdy ekspert sporządza opinię posiłkowo w sprawie, którą prowadzi tylko jeden z partnerów. W takim przypadku odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu ponosi partner, dla którego została wykonana opinia²⁸.

W spółce partnerskiej, gdzie partnerami są radcowie prawni, może powstać sytuacja, w której kilku wspólników prowadzi wspólnie sprawę klienta spółki. W takich okolicznościach za zobowiązania nie będą ponosić odpowiedzialności partnerzy, którzy nie dokonują czynności związanych z wykonywaniem wolnego zawodu w zakresie prowadzenia sprawy tego klienta. Odpowiedzialność może ponieść spółka i partner albo partnerzy, którzy bezpośrednio przyczynili się do powstania zobowiązania²⁹. Niewiążące konsultacje nie będą stanowić podstawy odpowiedzialności partnera, który bezpośrednio nie prowadził sprawy³⁰.

²⁶ Wyrok SN z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76.

²⁷ P. Piniór, *Spółka partnerska radców prawnych. Zagadnienia wybrane*, [w:] *Publicznoprawny status radcy prawnego*, red. M. Pawełczyk, R. Stankiewicz, Warszawa 2012, s. 232.

²⁸ E.J. Krześniak, [w:] *Prawo spółek 2007/2008*, red. A. Kidyba, Warszawa 2007, s. 390.

²⁹ *Ibidem*, s. 398.

³⁰ A.J. Witosz, *Komentarz do art. 95*, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1–150*, red. A. Kidyba, Warszawa 2017, s. 634.

PROWADZENIE SPRAW I REPREZENTACJA SPÓŁKI PARTNERSKIEJ

Analizując prowadzenie spraw i reprezentację spółki partnerskiej, należy zwrócić uwagę na podział na model osobowy (klasyczny model spółki partnerskiej) i model kapitałowy (umowny model spółki partnerskiej z zarządem). Alternatywą do osobowego modelu spółki, w którym prowadzenie spraw i reprezentację powierzono wspólnikom, jest możliwość powołania zarządu. Jedyne w spółce partnerskiej pozostawiono partnerom swobodę decydowania w zakresie wyboru sposobu zarządzania spółką³¹.

Prowadzenie spraw przysługuje wszystkim partnerom, o ile umowa spółki nie stanowi inaczej. W umowie możliwe jest również wyłączenie niektórych partnerów od prowadzenia spraw spółki albo powierzenie prowadzenia spraw tylko osobom trzecim, przy czym przynajmniej jeden z partnerów musi zachować prawo prowadzenia spraw spółki (art. 38 w zw. z art. 89 k.s.h.). Partnerzy mogą samodzielnie prowadzić sprawy w czynnościach zwykłego zarządu, a w sprawach przekraczających zwykły zarząd wymagana jest uchwała wszystkich partnerów, w tym partnerów wyłączonych od prowadzenia spraw spółki.

W myśl art. 96 § 1 k.s.h. prawo reprezentacji spółki przysługuje każdemu partnerowi, o ile umowa spółki nie stanowi inaczej. W umowie spółki może zostać zawarty wymóg reprezentacji łącznej wspólników, zgodnie z którym reprezentacja polega na współdziałaniu dwóch partnerów albo partnera z prokurentem. Pozbawienie partnera prawa reprezentacji może mieć źródło w umowie albo w uchwale partnerów, sporne jest natomiast, czy może ono nastąpić na mocy orzeczenia sądu³².

Umowa spółki może wyłączyć niektórych partnerów od reprezentacji spółki przez wskazanie tych, którym prawo to przysługuje, albo ograniczyć się do wskazania partnerów, którzy od reprezentacji są wyłączeni – obie techniki są dopuszczalne³³. Wydaje się słuszne stanowisko, zgodnie z którym w tym przypadku bardziej prawidłowe jest mówienie o wyłączeniu prawa reprezentacji, nie zaś o pozbawieniu tego prawa, ponieważ następuje ono za zgodą partnera, którego sprawa dotyczy³⁴.

Umowa spółki może przewidywać, że żaden z partnerów nie będzie reprezentował spółki, a uprawnienie to zostanie powierzone podmiotowi profesjonalnie zarządzającemu działalnością gospodarczą. Brak jest podstaw do przyjęcia stanowiska, że prawo to musi przysługiwać co najmniej jednemu partnerowi, ponieważ

³¹ U. Promińska, [w:] *Spółka...*, s. 141.

³² T. Szczurowski, *Komentarz do art. 96*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2017, s. 334.

³³ M. Tarska, *Zakres swobody umów w spółkach handlowych*, Warszawa 2012, s. 285.

³⁴ M. Litwińska-Werner, [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okólski, Warszawa 2008, s. 163.

art. 38 § 1 k.s.h. zgodnie z art. 89 k.s.h. ma zastosowanie do spółki partnerskiej w zakresie dotyczącym tylko prowadzenia spraw spółki³⁵. Pozbawienie partnera prawa reprezentacji na mocy uchwały partnerów staje się skuteczne z chwilą wpisu do rejestru. Pozbawienie partnera prawa reprezentacji spółki na mocy uchwały partnerów powinno nastąpić z ważnych powodów. Ocena zaistnienia tych ważnych powodów przysługuje wyłącznie partnerom i z tego powodu mogłaby zaistnieć sytuacja, w której dojdzie do pokrzywdzenia partnera na skutek podjęcia uchwały pozbawiającej go prawa reprezentowania spółki pomimo braku ważnych powodów z jego strony. Brak jest jednak przepisów chroniących takiego partnera przed skutkami uchwały. Partner w takiej sytuacji może wypowiedzieć umowę spółki, jeśli została ona zawarta na czas nieoznaczony, albo wystąpić do sądu z żądaniem rozwiązania spółki przez sąd z ważnych powodów. Partner może również wystąpić do sądu z powództwem o stwierdzenie nieważności uchwały pozbawiającej go prawa reprezentacji zgodnie z art. 189 k.p.c.³⁶

Spółka partnerska jest jedyną spółką osobową, w której dopuszczalne jest ustanowienie zarządu. Partnerzy zamierzający powierzyć prowadzenie spraw spółki i jej reprezentowanie zarządowi zamieszczają odpowiednie postanowienie w umowie spółki. Postanowienie to może zostać zamieszczone w umowie spółki już na etapie jej tworzenia, gdy wszyscy partnerzy wyrażają zgodę na powierzenie prowadzenia spraw i reprezentacji zarządowi poprzez podpisanie umowy. W sytuacji gdy w pierwotnej umowie nie ma takiego postanowienia, dopuszczalna jest zmiana umowy, która wymaga zgody wszystkich partnerów. Nie ma także przeszkód, aby zmienić umowę spółki i odejść od modelu z wykorzystaniem zarządu na rzecz tradycyjnego prowadzenia spraw³⁷.

Do zarządu spółki partnerskiej mogą zostać powołani zarówno partnerzy, jak i osoby spoza tego grona. W stosunku do spółek osobowych obowiązuje zasada, że nie można powierzyć prowadzenia spraw spółki osobom z wyłączeniem wspólników, ponieważ zgodnie z treścią art. 38 § 1 k.s.h. przynajmniej jeden ze wspólników musi zachować prawo do prowadzenia spraw spółki. W przypadku spółki partnerskiej przepis ten nie ma zastosowania i zarząd może składać się z osób niebędących partnerami³⁸. Do zarządu w spółce partnerskiej znajdują zastosowanie przepisy dotyczące zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – art. 201–211 k.s.h.³⁹

Zarząd w spółce partnerskiej jest powoływany jednomyślną uchwałą partnerów. Problematyczna wydaje się być kwestia odwoływania członków zarządu

³⁵ T. Szczurowski, *op. cit.*, s. 334.

³⁶ U. Promińska, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 2A, s. 609.

³⁷ A. Kidyba, *Handlowe spółki osobowe*, Warszawa 2010, s. 220.

³⁸ M. Rudnicki, *Spółka partnerska jako forma organizacyjno-prawna prowadzenia działalności gospodarczej i wykonywania zawodu przez radców prawnych*, „Radca Prawny” 2002, nr 2, s. 31.

³⁹ A. Kidyba, *Handlowe spółki...*, s. 219.

na podstawie jednomyślnej uchwały partnerów. Jednocześnie należy zauważyć, że w sytuacji gdy członek zarządu jest jednocześnie partnerem, nie bierze on udziału w podejmowaniu uchwały o jego odwołaniu, ponieważ jego odwołanie byłoby całkowicie uzależnione od jego woli, co z kolei uniemożliwiłoby odwołanie członka zarządu w każdym czasie. Z tego powodu w umowie spółki powinno znaleźć się postanowienie, zgodnie z którym odwołanie członków zarządu będzie następować większością głosów⁴⁰.

Przepisy kodeksu spółek handlowych dotyczące spółki partnerskiej nie określają wprost zasad wykonywania kompetencji przez zarząd, a jedynie odsyłają do przepisów dotyczących zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Takie odesłanie stwarza problemy, gdyż nie wiadomo, czy zarząd w spółce partnerskiej może samodzielnie prowadzić sprawy przekraczające zakres zwykłego zarządu. Nawet w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością najważniejsze decyzje zostają powierzone zgromadzeniu wspólników, zgodnie z art. 228 k.s.h., który nie ma zastosowania do spółki partnerskiej. W takiej sytuacji nie można przyjąć, że kompetencje zarządu w spółce partnerskiej są szersze niż w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Z tego względu zasadne jest przyjęcie, że zarząd samodzielnie prowadzi sprawy spółki partnerskiej tylko w zakresie zwykłego zarządu, a w pozostałych sprawach mają zastosowanie reguły przyjęte w spółce jawnej i do ich prowadzenia potrzebna jest zgoda partnerów⁴¹.

Zasady reprezentacji spółki partnerskiej przez zarząd wynikają z art. 204 i 205 k.s.h. Prawo członka zarządu do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentowania dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki, przy czym nie można go ograniczyć ze skutkiem wobec osób trzecich. W przypadku zarządu wieloosobowego, jeżeli umowa spółki nie zawiera żadnych postanowień w tym zakresie, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Spółkę partnerską w umowach z członkiem zarządu lub w sporze z nim powinien reprezentować pełnomocnik powołany jednomyślną uchwałą partnerów, ponieważ w spółce partnerskiej nie ma rady nadzorczej⁴².

Ustanowienie zarządu w stosunku do partnerów powoduje ten skutek, że zostają oni pozbawieni prawa reprezentacji spółki. Wniosek ten nie jest tak oczywisty w odniesieniu do prawa prowadzenia spraw spółki, nie ma bowiem przepisu, który w sytuacji ustanowienia zarządu pozbawiałby partnerów prawa prowadzenia spraw spółki. Prowadzenie spraw spółki partnerskiej nie zostało w sposób samodzielny uregulowane na gruncie tej spółki. Oznacza to, że mogą tu mieć zastosowanie jedynie reguły przyjęte w spółce jawnej. W przypadku ustanowie-

⁴⁰ P. Piniór, *op. cit.*, s. 232.

⁴¹ U. Promińska, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 2A, s. 602.

⁴² A. Nowacki, *Zarząd spółki partnerskiej*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012, nr 3, s. 15.

nia zarządu brak jest podstaw do ich stosowania, ponieważ sprawa ta została odmiennie uregulowana poprzez powierzenie prowadzenia spraw zarządowi. Jednak nawet wówczas, ze względu na specyfikę spółki osobowej, prowadzenie spraw przekraczających zakres zwykłego zarządu będzie należeć do partnerów. Ustanowienie zarządu nie narusza uprawnień informacyjnych partnerów, które przysługują im zgodnie z art. 38 § 2 k.s.h. Realizacja tego prawa ma charakter podobny do prawa indywidualnej kontroli przysługującego wspólnikowi spółki z ograniczoną odpowiedzialnością⁴³.

W przypadku spółki partnerskiej radców prawnych, w której został powołany zarząd, uzasadnione wydaje się wprowadzenie w umowie spółki postanowienia, zgodnie z którym wyszczególnione zostaną zlecenia wymagające szczególnie dużego nakładu pracy przez partnerów.

Dokonując oceny zasad funkcjonowania zarządu w spółce partnerskiej, wskazać należy, że w ustawie o radcach prawnych powinien znaleźć się przepis stanowiący, iż do zarządu spółki może być powołany jedynie radca prawny. Pamiętać należy, że zawód radcy prawnego wiąże się z niezależnością. Istotnym elementem tej niezależności jest również zasada, że to radca prawny samodzielnie podejmuje decyzję, czy przyjąć określone zlecenie czy też nie. Oddanie takiej decyzji osobie niebędącej radcą prawnym jest niewłaściwe. Z formalnego punktu widzenia wspólnicy w spółce partnerskiej, w której powołano zarząd, nie mają wpływu na to, komu świadczą pomoc prawną i na jakich zasadach. Zarazem mają oni obowiązek świadczyć pomoc prawną osobom potrzebującym. Z ustawy o radcach prawnych wynika bowiem, że radca prawny może odmówić pomocy prawnej tylko z ważnych powodów⁴⁴.

Kolejną cechą odróżniającą spółę partnerską od innych spółek jest możliwość istnienia przez pewien czas spółki partnerskiej jednoosobowej. Możliwość taką przewiduje art. 98 § 2 k.s.h. Spółka ulega rozwiązaniu z upływem roku od dnia opuszczenia spółki przez przedostatniego partnera lub utraty przez niego prawa wykonywania zawodu. Skutek ten nie nastąpi, jeżeli w tym okresie, do ostatniego pozostałego w spółce partnera dołączy inny partner. Przystąpienie do spółki kolejnego partnera wymaga zgodnych oświadczeń woli pozostałego w spółce wspólnika oraz osoby mającej przystąpić do spółki.

Obecne uregulowania nie przewidują możliwości wykonywania zawodu radcy prawnego w formie spółki kapitałowej. Powoduje to nierówne traktowanie osób wykonujących wolne zawody, ponieważ istnieją rozbieżności w tym zakresie. Doradcy podatkowi i rzecznicy patentowi mogą wykonywać zawód w formie spółek kapitałowych. Przepisy regulujące wykonywanie tych zawodów nakładają obowiązek w zakresie odpowiedniej liczby osób wykonujących wolny zawód zasiadają-

⁴³ A. Kidyba, *Handlowe spółki...*, s. 264.

⁴⁴ E.J. Krześniak, *Spółka partnerska adwokatów...*, s. 23.

cych w organach zarządzających oraz większości głosów w zgromadzeniu wspólników. Analogiczne uregulowania mogłyby zostać wprowadzone w stosunku do spółek kapitałowych radców prawnych. Możliwość wykonywania zawodu radcy prawnego w formie spółek kapitałowych nie przełożyłaby się na pogorszenie jakości świadczonych usług, ponieważ to nie forma organizacyjno-prawna decyduje o kompetencjach i wiedzy osoby wykonującej wolny zawód. Z tego powodu istniejące ograniczenie należy uznać za nieaktualne. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę na wyroki Trybunału Konstytucyjnego, zgodne z którymi prawnicy niebędący członkami adwokatury, wykonujący działalność gospodarczą na zasadzie wolności gospodarczej, mogą świadczyć pomoc prawną w formie spółki kapitałowej⁴⁵.

Wykonywanie zawodu radcy prawnego w formie spółki kapitałowej zdecydowanie uatrakcyjniłoby katalog form organizacyjno-prawnych. Byłoby to również uzasadnione specyfiką współczesnego obrotu gospodarczego. Różnicowanie form organizacyjno-prawnych powoduje naruszenie prawa do równego traktowania i niedyskryminacji wykonywania wolnych zawodów, zaburzając istniejącą konkurencję pomiędzy tymi zawodami. Istniejące ograniczenia w tym zakresie stanowią barierę rozwoju usług prawniczych, których prowadzenie leży w interesie publicznym.

PODSUMOWANIE

Spółka partnerska różni się od innych spółek handlowych głównie tym, że wyłączona jest odpowiedzialność partnera za zobowiązania pozostałych partnerów. Ponadto istnieje możliwość wyboru modelu zarządzania, sprawowanego bezpośrednio przez partnerów albo za pośrednictwem zarządu. Atrakcyjność spółki partnerskiej z konstrukcyjnego punktu widzenia jest zatem ogromna. Wynika to głównie ze sposobu ukształtowania odpowiedzialności partnerów prowadzących w tej formie działalność gospodarczą. Zasady odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki należą do najważniejszych kwestii związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w ramach form organizacyjno-prawnych.

Mówiąc o niezdolności do wykonywania zawodu w odniesieniu do radcy prawnego, należy zwrócić uwagę na fakt, że brak jest w kodeksie spółek handlowych odesłania do ustawy o radcach prawnych. Trudno bowiem ustalić, co z partnerami, wobec których orzeczono karę zawieszenia wykonywania zawodu, o której mowa w art. 65 ustawy o radcach prawnych, jak również prawomocnej uchwały o niezdolności do wykonywania zawodu z art. 22² ustawy o radcach prawnych. Podkreślić należy, że zawieszenie w prawie wykonywania zawodu radcy prawnego oraz uchwała o trwałej niezdolności do wykonywania zawodu nie powodują skreślenia z listy radców prawnych.

⁴⁵ Wyrok TK z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/02, OTK-A 2003, nr 9, poz. 97; wyrok TK z dnia 21 maja 2002 r., K 30/01, OTK-A 2002, nr 3, poz. 32.

Resumując, warto wskazać, że trafne jest określenie spółki partnerskiej jako spółki hybrydowej z uwagi na łączenie cech spółki osobowej i kapitałowej⁴⁶. Jednak należy także mieć na uwadze, że w spółce partnerskiej przeważają cechy charakterystyczne dla spółek osobowych, takie jak: zróżnicowanie odpowiedzialności partnerów ze względu na kryterium rodzaju zobowiązań, szczególny cel, kwalifikacja podmiotowa wspólników czy kwalifikacja przedmiotowa prowadzonego przedsiębiorstwa. Co istotne, żadna z tych cech nie ma charakteru czysto kapitałowego. Rozwiązanie polegające na dopuszczeniu powołania zarządu jest jedynie alternatywą wobec charakterystycznego dla spółek osobowych modelu kierowania sprawami spółki przez wspólników. Jednocześnie zarząd nie jest w spółce partnerskiej organem obligatoryjnym⁴⁷.

Analiza funkcjonowania spółki partnerskiej jest możliwa jedynie przy uwzględnieniu specyfiki reguł wykonywania określonego wolnego zawodu. Z tego powodu trudno mówić o jednolitym modelu spółki partnerskiej. Zasady wykonywania zawodu radcy prawnego są na tyle charakterystyczne, że można mówić o odrębnym typie spółki partnerskiej radców prawnych.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

- Aslanowicz M., *Spółka partnerska*, Warszawa 2004.
- Jacyszyn J., *Spółka partnerska według przepisów ustawy Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Bielsko-Biała 2000.
- Kidyba A., *Handlowe spółki osobowe*, Warszawa 2010.
- Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. 1, Warszawa 2017.
- Kidyba A., *Nowy typ spółki – spółka partnerska*, „Edukacja Prawnicza” 2002, nr 2.
- Kidyba A., *Radca prawny: zawód wolny, regulowany czy przedsiębiorca?*, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” 2014, nr 1.
- Klatka Z., *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 1999.
- Krześniak E.J., [w:] *Prawo spółek 2007/2008*, red. A. Kidyba, Warszawa 2007.
- Krześniak E.J., *Spółka partnerska adwokatów (radców prawnych) – wybrane zagadnienia*, „Palestra” 2003, nr 1–2.
- Krześniak E.J., *Spółka partnerska ze szczególnym uwzględnieniem spółek adwokatów i radców prawnych*, Kraków 2002.
- Litwińska-Werner M., [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okólski, Warszawa 2008.
- Nowacki A., *Zarząd spółki partnerskiej*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012, nr 3.
- Piniór P., *Spółka partnerska radców prawnych. Zagadnienia wybrane*, [w:] *Publicznoprawny status radcy prawnego*, red. M. Pawełczyk, R. Stankiewicz, Warszawa 2012.
- Promińska U., [w:] *Spółka partnerska*, red. A. Kidyba, Warszawa 2013.
- Promińska U., [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 2A: *Prawo spółek handlowych*, red. S. Włodyka, Warszawa 2007.
- Pyziół W., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Frąckowiak, Warszawa 2008.

⁴⁶ S. Sołtysiński, *op. cit.*, s. 572.

⁴⁷ U. Promińska, [w:] *Spółka...*, s. 30–31.

- Rudnicki M., *Spółka partnerska jako forma organizacyjno-prawna prowadzenia działalności gospodarczej i wykonywania zawodu przez radców prawnych*, „Radca Prawny” 2002, nr 2.
- Siemiątkowski T., Potrzezsz R., [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzezsz, t. 1, Warszawa 2011.
- Sołtysiński S., [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do artykułów 1–150*, Warszawa 2008.
- Szczurowski T., *Komentarz do art. 96*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2017.
- Tarska M., *Zakres swobody umów w spółkach handlowych*, Warszawa 2012.
- Witosz A., [w:] J. Strzępka, W. Popiołek, A. Witosz, E. Zielińska, *Kodeks spółek handlowych z orzecznictwem. Komentarz*, Warszawa 2001.
- Witosz A.J., *Komentarz do art. 95*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. A. Kidyba, t. 1, Warszawa 2017.
- Wojtczak K., *Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego*, Poznań 1999.

AKTY PRAWNE

- Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. 2020, poz. 1526).
- Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz.U. 2020, poz. 130)
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 2020, poz. 514 ze zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. 2020, poz. 1526).
- Ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz.U. 2019, poz. 1861 ze zm.).
- Ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2020, poz. 823).
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. 2020, poz. 562 ze zm.).

ORZECZNICTWO

- Uchwała SN z dnia 28 lutego 2013 r., III CZP 108/12, OSNC 2013, nr 9, poz. 107.
- Wyrok TK z dnia 19 października 1999 r., SK 4/99, OTK 1999, nr 6, poz. 119.
- Wyrok TK z dnia 21 maja 2002 r., K 30/01, OTK-A 2002, nr 3, poz. 32.
- Wyrok SN z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76.
- Wyrok TK z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/02, OTK-A 2003, nr 9, poz. 97.

SUMMARY

The premise of the article is an analysis of a partnership conducted by legal advisers. The study is an attempt to systematize the most essential practical issues related to the profession of a legal advisor in the form of a partnership. The rationale for selection of the subject is the hybrid nature of the discussed legal structure. A limited liability partnership is one of the forms of working in the profession of a legal advisor. It is a partnership which has been established by associates (partners) with the intention of practicing an independent profession, and who are running an enterprise under their own name. As far as the partners are concerned, these can only be natural persons who are authorized to practice an independent profession. The catalog of independent professions which may be practiced in the form of a limited liability partnership has been included in Article 88 of the Commercial Companies Code. A legal advisor is one of the legal professions which have been mentioned in this regulation. When analyzing the literature on the subject, one can conclude that a limited liability partnership, in comparison with other commercial companies, is an attractive form of practicing the profession of a legal advisor, above all due to the principles of bearing responsibility for the company's obligations by the partner. Concurrently, a limited liability partnership, combining

a limitation of personal liability, clear representation principles when exercising the possibility of appointing a management board, as well as the possibility of accumulating financial, as well as intellectual, capital, responds to the needs of the free market of services, the growing competition, and thus enables an increase in the quality of the services rendered.

Keywords: professional partnership; legal advisor; partner; limited liability

STRESZCZENIE

Założeniem artykułu jest analiza spółki partnerskiej prowadzonej przez radców prawnych. Praca stanowi próbę usystematyzowania najważniejszych praktycznych kwestii związanych z wykonywaniem zawodu radcy prawnego w formie spółki partnerskiej. Uzasadnieniem podjęcia problematyki jest hybrydalny charakter tej formy organizacyjnej. Spółka partnerska jest jedną z form wykonywania zawodu radcy prawnego. Jest to spółka osobowa, utworzona przez wspólników (partnerów) w celu wykonywania wolnego zawodu, prowadząca przedsiębiorstwo pod własną firmą. Partnerami mogą być tylko osoby fizyczne, które posiadają uprawnienia do wykonywania wolnego zawodu. Katalog wolnych zawodów, które mogą być wykonywane w formie spółki partnerskiej, został zawarty w art. 88 k.s.h. Jednym z wymienionych w tym przepisie zawodów prawniczych jest radca prawny. Analizując literaturę przedmiotu, można stwierdzić, że spółka partnerska w porównaniu z innymi spółkami handlowymi jest atrakcyjną formą wykonywania zawodu radcy prawnego przede wszystkim ze względu na zasady ponoszenia odpowiedzialności przez partnera za zobowiązania spółki. Jednocześnie spółka partnerska, łącząc w sobie ograniczenie odpowiedzialności osobistej, przejrzyste zasady reprezentacji przy wykorzystaniu możliwości powołania zarządu oraz możliwość zgromadzenia kapitału finansowego i intelektualnego, wychodzi naprzeciw wymogom wolnego rynku usług, rosnącej konkurencji, dzięki czemu pozwala na wzrost jakości świadczonych usług.

Słowa kluczowe: spółka partnerska; radca prawny; partner; ograniczona odpowiedzialność